

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชน กรณีศึกษาโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนารูปแบบและเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการจัดการขยะของเยาวชนในโรงเรียน อีกทั้งเกิดกิจกรรมในการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมในโรงเรียนต้นแบบที่ช่วยลดปริมาณขยะและภาวะในการจัดเก็บขยะของเทศบาลตำบลเสริมงาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การพัฒนารูปแบบและเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนโรงเรียนเสริมงามวิทยาคมมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะโดยตอบแบบทดสอบถูกร้อยละ 73.4 ในประเด็นของการทิ้งขยะควรมีการแยกขยะเปียก และขยะแห้งออกจากกันมากที่สุด อยู่ที่ร้อยละ 93.1 ส่วนประเด็นที่ตอบผิดมากที่สุด คือ ขยะเปียก ได้แก่ เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษผักผลไม้ หรือเนื้อสัตว์ อยู่ที่ร้อยละ 71.2 มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นของการร่วมรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการวางแผนและรณรงค์ในการแก้ไขปัญหา น้อยที่สุด อยู่ที่ร้อยละ 3.35 ส่วนวิธีการกำจัดขยะที่ผ่านมานักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าวิธีที่ใช้ประโยชน์จากขยะมากที่สุด และน้อยที่สุดคือการคัดแยกขยะ

อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนปัญหา การขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ การทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบ และปัญหาการจัดการขยะที่ผิดวิธี เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดแยกขยะ และได้เสนอแนวทางแก้ไขด้วยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและการจัดประกวดขยะสร้างสรรค์

จากสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการจัดการขยะ ได้แก่ การให้ความรู้ในการคัดแยกขยะและการประกวดขยะสร้างสรรค์ เป็นการจัดการขยะรูปแบบหนึ่งตามแนวคิดหลักการจัดการขยะของชมรมนักพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (2560) ที่กล่าวว่า การจัดการขยะอย่างครบวงจรและประสิทธิผลต้องประกอบไปด้วย 1) การคัดแยกขยะ 2) การจัดเก็บขยะ 3) การกำจัดขยะ และ 4) การใช้ประโยชน์จากขยะ ซึ่งในการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพนั้นทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดแยกขยะแต่ละประเภทว่ามีกระบวนการอย่างไรตามแนวคิดของ

กรมควบคุมมลพิษ (2551) ที่กล่าวถึงการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ และควรให้มีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ด้านวิชาการแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งกิจ บุรณ์เจริญ (2554) ศึกษาเรื่องการจัดการขยะฐานศูนย์ กรณีโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ที่ควรสนับสนุนการทำกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมให้เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแกนนำในการริเริ่มทำโครงการต่างๆ ที่นักเรียนสนใจเพื่อประโยชน์แก่โรงเรียน

อีกทั้งในการจัดกิจกรรมของการเพิ่มพูนความรู้ในการคัดแยกขยะและการจัดประกวดแข่งขัน การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากขยะ โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่มแกนนำนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายยังสอดคล้องกับงานศึกษาของรุ่งกิจ บุรณ์เจริญ (2554) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดการขยะฐานศูนย์ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแกนนำในการริเริ่มทำโครงการต่างๆ ที่นักเรียนสนใจในการทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพวรรณ อีระพันธ์เจริญ และคณะ (2551) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ด้านขยะมูลฝอยระดับดี แต่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับต่ำ ขณะที่โรงเรียนมีความพยายามดำเนินการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการด้านขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้าง แต่ผลการดำเนินงานบางส่วนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ กระบวนการศึกษาได้สนับสนุนโดยการให้ความรู้หลังเคารพธงชาติผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังกระบวนการศึกษาพบว่า นักเรียนมีระดับความรู้หลังกระบวนการมากกว่าก่อนกระบวนการ พร้อมทั้งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม การดูงาน การประกวดแข่งขัน การสร้างให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับเช่น การสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้แก่นักเรียนให้มีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาจากขยะเพิ่มขึ้น หรือการที่สามารถสร้างรายได้ให้กับนักเรียนและช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะของโรงเรียน ทั้งบุคลากรภายในโรงเรียน และบุคลากรในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในชุมชนที่อยู่โดยรอบของโรงเรียน ควรได้เข้ามา มีบทบาทหลักและมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนเยาวชนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะ รวมถึงการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมกิจกรรมด้านการจัดการขยะแบบครบวงจร เพื่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่ดีของการจัดการขยะที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเพื่อหารูปแบบการจัดการขยะที่สอดคล้องและเหมาะสม มุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มเด็กและเยาวชนโดยใช้โรงเรียนมัธยมเป็นโรงเรียนต้นแบบในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งงานวิจัยที่น่าสนใจดำเนินการต่อยอดคือประเด็นที่เกี่ยวกับการกระจายแนวทางการปฏิบัติไปสู่กลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่อยู่ในชุมชน หรือการพัฒนาารูปแบบการจัดการขยะอย่างครบวงจรในชุมชนที่มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน